

imod, at det privilegerede Hartkorn beholdt denne Forrettighed. Der er vel i Folkethinget blevet talt Noget om, hvorledes der skal have ytret sig forskellige Meninger derom i Stænderne; men det var om et ganske andet Punkt, som ikke vedkommer Forholdet mellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn. Der var nemlig nogen Dissens om den større eller mindre Deel af den Skat, som deels det privilegerede og deels det uprivilegerede Hartkorn skulde bære, skulde gaae over paa det nye Hartkorn eller blive ved det gamle. Derom var der nogen Dissens. Jeg troer, at det Resultat, man kom til, var det i sig selv naturlige og det efter Forholdets Bessaffenhed hensigtsmæssigste, uagtet det efter den hele Forvikling, hvori Forholdet var kommet, ikke paa nogen ganske uviagtig Maade kunde siges, hvorledes det skulde ordnes. Men det var ikke noget Stridspunkt mellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn; — thi det vare Alle enige om, at det privilegerede Hartkorn skulde beholde sin Skattelettelse i det Omfang, hvori den var det tillagt ved Fdg. 15de April 1818, — men Spørgsmaalet var, om Mere eller Mindre skulde gaae over paa den nye eller blive ved Gammelstatten. Det er bemærket, hvorledes der skal være Godseiere, som havde været mindre vel holdne ved, at der var gaaet mere over paa det nye Hartkorn, fordi de nemlig fik Skattenedsættelse ved den nye Matricul; men der var igjen Andre, som fik Skatteforhøielse. Det var et Spørgsmaal, som opstod mellem dem, for hvem den nye Matricul var fordeelagtig, og dem, for hvem den ikke var det, men som ikke vedkom Forholdet mellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn. — En stor Bekræftelse for, at disse Rettigheder fremdeles skulde respecteres, indeholdt Forordningen af 13de Decbr. 1793 § 26, der igrunder er den første, som paa nogen følgerig Maade rørte ved Privilegiet; thi, idet den siger, at det privilegerede Hartkorn ikke skulde være fri for Bidrag til de nye Hovedlandeveis Anlæg, hedder det: „iøvrigt erklærer Kongen, at, ligesom Udgifterne til Betiendretningen ikke i sig selv er nogen Skat eller Contribution til Forøgelse af Statskassens Indtægter, men blot Bidrag til at fremme

Gavn og Begvemmelighed for det Almindelige og for Oderen selv, skal samme ei heller nogen- sinde tage til Følge af Indskrænkelse i de Friheder for Skatter og Contributioner, som det frie Hartkorn tilkommer.“ Ligeledes blev der givet en Mængde Rescripter, hvorved det blev hjemlet under visse Betingelser at afhænde Bøndergods fra Hovedgaardene og dog, som det hedder, at beholde den Skattefrihed og andre Privilegier, som Hovedgaardene have havt fra Arilds Tid, hvilke Rettigheder, som allerede bemærket, vare afhængige af, at man conserverede 200 Tdr. Hartkorn Bøndergods. Disse Rescripter bleve siden have ved Forordningen 26de Januar 1807, som indeholder de samme Udtryk, taler om de Rettigheder, som tilkom hine Jorder efter Loven og fra Arilds Tid. Forordningen af 15de Juni 1792 § 12 viser ogsaa, hvorledes under visse Omstændigheder selve Hovedgaardene kunne udstyffes under Forbeholden af Hovedgaardsfrihed for alle disse Parceller. Saaledes ere ved mangfoldige Leiligheder disse Rettigheder paa det Høitideligste blevne erkjendte som virkelige Rettigheder. Om man vil sige, at det er Privilegier eller ikke, forekommer mig at være meget ligegyldigt. Lovgivningen har bestandig hjemlet det omhandlede Hartkorns Rettigheder og kaldt det et privilegeret Hartkorn; men, om det ikke er et sandt Privilegium, er det dog i alt Fald en Rettighed, som er givet ved de almindelige Landslove og gribe ind i alle Eiensdoms-Forhold, saaledes at en retfærdig Lov ikke kan ophæve disse Rettigheder uden i visse Collisionstilfælde og med visse lempende Bestemmelser. Man kan ikke retfærdig sige til Besidderen: „Loven har hjemlet Dig denne Rettighed, men for Fremtiden skal Du ikke have den.“ Den ærede Ordfører har bemærket, hvorledes det langt fra er lutter store anseelige Besiddere, som have Jord af den omhandlede Slags, men at der blandt dem ogsaa findes mindre betydelige Giere, Giere af enkelte Tdr. eller Skpr. Hartkorn, og at, dersom iøvrigt det Princip kan have Værd, at man ikke behøvede at være saa nøieregnende med at tage erhvervede Rettigheder fra Formuende, kunde det ikke anvendes paa en Classe, der er meget langt fra at være formuende. Jeg skal endnu